

נתיבות יזשד

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאגתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

משפטים תשפ"ה

"חוקיו ומשפטיו לישראל"
דיני התורה רק לעם ישראל
שנה ז' • גליון של"ו

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

משפטים תנש"א

"חוקיו ומשפטיו לישראל"

דיני התורה רק לעם ישראל

ה	התורה דינין מלפניה ודינין לאחריה
ה	מי שאין בו משפט לא תשכון בו התורה וקדושת המצוות
ו	ההבדל בין דיני ישראל לדיני האומות
ו	דעת הרמב"ן בזה
ו	הדיעה שאומות העולם קובעים דינים משל עצמם
ז	"משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" - באים למריבה
ז	מעשה בדיון תורה על גניבה
ז	אם בעליו עמו לא ישלם
ח	היכן היושר והצדק
ט	הכוח האלוקי שיש במשפטי התורה - שעושים שלום
ט	ביאור דברי ה'כתב סופר'
ט	משפטי האומות
י	במשפטי התורה יש משפטים ויש חוקים
י	שור תם ושור מועד
יא	במשפטי האומות לא פוסקים כך
יא	הקב"ה שומע צעקת העני כשאין מחזירים משכוננו
יב	הצדק באמת עם המלווה - אך הקב"ה מבקש חסד בשלימות
יג	העני בוכה על מר גורלו
יג	המלווה זכה ברכוש רק כדי שיעשה חסד עם העני
יד	"כי חנון אני"
טז	פרנסת העני עוברת דרך העשיר
טז	רכוש ועשירות הם חשבונות שמים

טז דרכי הבורא בהעברת ממון העשיר לעני טז
 טז רק על ידי משפטי התורה הרכוש עובר מיד ליד טז
 יז ההבדל בדרכי העברת ממון בין ישראל לאומות העולם יז
 יז בני ישראל מונהגים על ידי הקב"ה לבד יז
 יח ביאור שע"י המשפטים עושים מריבה זע"ז יח
 יח מה שהולכים לערכאות כי זה מתיישב על הדעת יח
 יט הכח האלקי שיש במשפט ע"פ דין תורה יט
 יט נפש מיישראל היא חד עם קוב"ה ומשפטי התורה יט
 יט רצון השי"ת שמשפטי התורה יתאחדו עם בני ישראל יט
 כ הרצים לערכאות הם הגוי אשר בקרבנו כ
 כ כשמתגברים על הגוי שבקרבנו עושים שלום כ
 כא קבלת התורה רק ע"י קבלת הנהגת ה' בכריאה כא
 כא ע"י משפטי התורה יהיה "והסר ממנו יגון ואנחה" כא
 כב נשמת האדם משתוקק לקיים משפטי ה' כב
 כב פעולות למען החזקת התורה בישיבה כב
 כב יעקב אבינו פירש מצוקתו בפיו כב
 כג היגיעה בהחזקת תורה כג
 כג למה זכה יהושע להנהיג את ישראל כג
 כד יהושע היה מסדר ספסלי בית המדרש כד
 כד נוצר תאנה יאכל פריה כד
 כד כשמחשיבים תורה מראים חשיבות ומסירות כד

משפטים תנש"א

"חוקיו ומשפטיו לישראל" - דיני התורה רק לעם

ישראל

התורה אומרת באיזה נתיב היא הולכת, 'אהלך בדרכן של עושי צדקה בתוך נתיבות משפט', שכשהמשפט מקיפה מכל הצדדים זהו דרך התורה, 'התורה באמצע ודינין מלפניה ודינין מאחריה'.

מי שאין בו משפט לא תשכון בו התורה וקדושת המצוות

טעם הדבר למה התורה צריכה להיות מוקפת ב'דינין מלפניה ודינין מאחריה', יש בזה שני ענינים.

ענין אחד בפשטות, כי התורה אינה יכולה לשכון באדם אלא אם כן הוא מתנהג במשפט ובנאמנות, 'מיט גערעכטיקייט און מיט ערליכקייט'. מי שאינו נוהג במשפט, מי שדרכיו עקומות, 'אַ נישט קיין ערליכער מענטש, אַ פארקרימטער מענטש', מי שיש אצלו שקר ומרמה, התורה איננה יכולה לשכון באדם זה.

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם (שמות כא, א)

במדרש ריש פרשת משפטים אמרו (שמות רבה ל, ג),

'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' (שמות כא, א). מזה כתיב למעלה מן הפרשה (שם יח), ושפטו את העם בכל עת' - שמשו רבינו בחר דינינים - 'ואמר כאן ואלה המשפטים, והדברות באמצע'. היינו שעשרת הדברות נאמרו באמצע, בין פרשת 'ושפטו את העם בכל עת', לפרשת 'ואלה המשפטים'.

התורה דינין מלפניה ודינין לאחריה

וממשיך המדרש, 'משל למטרונה שהיתה

מהלכת, הזיין מכאן והזיין מכאן והיא באמצע' - שהיתה מוקפת משני צדדיה בשומרים, והיא הולכת ביניהם בתווך. 'כך התורה דינין מלפניה ודינין מאחריה והיא באמצע'. 'וכן הוא אומר (משלי ח), באורח צדקה אהלך'.

כי בני נח גם מצווים על הדינין. והראשונים נחלקו מהו הכוונה בזה שבני נח הצטוו על הדינין.

דעת הרמב"ן בזה

דעת הרמב"ן (בראשית לד, יג) הוא, שציווה אותם בדיני גניבה ואונאה ועושק ושכר שכיר ודיני השומרים, ואונס ומפתה ואבות נזיקין וחובל בחבירו, ודיני מלווה ולווה, ודיני מקח וממכר וכיוצא בהן, כעין הדינין שנצטוו בהם ישראל.

לפי דברי הרמב"ן, יש להבין הכוונה במה שאמרו 'לפניהם ולא לפני עכו"ם', שנאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", שהרי אותם הדינים שהצטוו בהם ישראל הצטוו בהם גם אומות העולם, שזהו אחד מהשבע מצוות בני נח. ומהו אומרם 'לא לפני עכו"ם'.

הדיעה שאומות העולם קובעים

דינים משל עצמם

אמנם יש ראשונים שחולקים על הרמב"ן וסוברים שאומות העולם יכולים לקבוע להם דינים משלהם, משפטים על פי השכל, 'שכליות' דיגע משפטים'. אבל אין

כמו שהמטרוניתא צריכה שילכו שומרים מלפניה ולאחריה משום כבוד, כי כך היא מהלך המלכה, שהולכת עם שמירה מלפניה ולאחריה מחמת כבוד המלכות, כמו כן התורה איננה יכולה לשכון רק כשיש דינין מלפניה ודינין ולאחריה.

מי שאינו מוקף מכל צדדיו בישרות ומשפט, התורה לא יכולה לשכון בתוכו. בכלל זה נכלל הן עצם לימוד התורה, שאדם זה לא יוכל לעסוק בתורה. וגם מה שנוגע לקדושת התורה וקדושת המצוות, שאדם זה לא תשכון בו קדושת התורה וקדושת המצוות, כי האדם אינו ראוי שיהיו בו קדושת התורה והמצוות.

ההבדל בין דיני ישראל לדיני

האומות

בחשיבות קיום הדינין יש ענין נוסף. שחז"ל אמרו

(תנחומא משפטים א), 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, 'לפניהם ולא לפני עכו"ם', שנאמר (תהלים קמו, יט), מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל'.

האמת הוא, שהדינין הם אחד משבעה מצוות בני נח,

מעשה בדין תורה על גניבה

הכתב סופר מבאר, שכאשר שני עשירים או שני בעלי יכולת יש להם דין ודברים, שיש משפט ביניהם בעניני ממונות. כמו למשל שאחד השאיל לשני חפץ יקר, שעשה עמו חסד גדול שהשאיל לו רכב יקר, שזהו חסד גדול, כי לא כל אחד משאיל לחבירו רכב חדש, והגיעו גנבים וגנבו הרכב, הדין הוא שהשואל חייב לשלם על הגניבה.

אם בעליו עמו לא ישלם

אך אילו היה המעשה באופן אחר. שאחד עבד אצלו השני, שהיה סוחר שעבד אצלו פועל אחד - ואין הבדל אם עבד אצלו בעבודה גדולה או בעבודה פשוטה - והפועל קנה לעצמו קאר חדש ושילם עליה סכום גדול.

יום אחד הצטרך בעל הבית העשיר לנסוע לאיזה מקום, ושאל מהפועל את הקאר, והפועל אכן השאיל אותה לבעל הבית. ולא היה שום ספק בכך שהפועל יתן לבעל הבית שלו רשות להשתמש ברכבו, כי כך הוא דרכו של עולם.

להם המשפטים שיש לבני ישראל שעליהם נאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

ויש להבין מה מיוחד בדיני ישראל שעליהם נאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

"משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" - באים למריבה

בספר "כתב סופר" הביא דברי המדרש (שמות רבה ל, א), על הפסוק (תהלים צט, ד), 'אתה כוננת מישרים, משפט וצדקה ביעקב אתה עשית'. 'אתה כוננת ישרות לאוהביך, כי על ידי המשפטים שנתת להם הם עושים מריבה זה עם זה ובאין למשפט ועושין שלום ביניהם'.

דברי המדרש נראים לכאורה כמילתא דתמיהא, האם על ידי המשפטים עושים המה מריבה זה עם זה. אדרבא, הלא על ידי המשפטים באים לידי שלום.

אך לשון המדרש אינו כן, כי לשון המדרש הוא שעל ידי המשפטים הם באים לידי מריבה, ואז הם מגיעים למשפט, ואז עושים שלום. ויש להבין הדבר.

אלפי דאלער, כי מדובר ברכב טוב וחדש, 'אָ נייער גוטער קאר', והפועל בוער כאש, 'דער ארבעטער קאכט', וטוען, אני עשיתי טובה עם הבעל הבית שהשאלתי לו הקאר, והיה לי שיעבוד להשאיל לו הרכב, 'איך האב געהאט אַ פרעשער צו פארלייען דעם קאר'.

הפועל טוען, איזה יושר ואיזה משפט יש בדבר זה, שמשום שהנני מושאל לבעל הבית לעבוד אצלו, לכן לא יצטרך לשלם לי על הרכב שנגנב. הלא אילו היה בעל הבית שואל הקאר מחבירו העשיר, הרי שחבירו לא היה ממחרת כל כך להשאיל לו הרכב, כי אין זה דבר שעושים ברגע אחד, ואין משאילים קאר חדש כדבר של מה בכך. ומן הסתם היה צריך לבקש על זה עשר פעמים עד שחבירו היה משאיל לו הרכב. ואם היה נגנב הקאר ממנו, היה צריך לשלם על הגניבה.

ואילו כשהוא - הפועל העני - משאיל הרכב, ומיד אחרי

שביקש ממנו הרכב תיכף ומיד נתן לו רשות, למה יפסיד אם נגנב, ובמיוחד שכעת אין לו ממון כדי לקנות רכב חדש, כי הוא אסף לו הכסף עבור הקאר במשך זמן רב,

כשנסע הבעל הבית עם הרכב החדש שהוא יקר מאוד, ונגנב הקאר, וזה היה באופן שהפועל לא עשה אינשורענס (ביטוח) טוב על הקאר, או שאין לו אינשורענס כדי להשאיל הקאר ונמצא שהפועל הפסיד את רכבו.

הפועל עשה טובה עם הבעל הבית שהשאילו רכב חדש - כי בדרך כלל אין משאילים קאר כזה. אלא שמצד שני היה לפועל כעין שיעבוד לבעל הבית להשאיל לו רכבו, מאחר שהוא פועל אצלו, וכעת נגנב הקאר.

הדין הוא כמו שנאמר בפרשתן שבעל הבית אינו צריך לשלם עבור הקאר, על אף שהוא שואל, כי בפסוק נאמר (שמות כב, יג-יד) 'בעליו אין עמו שלם ישלם'. שאם בעליו עמו לא ישלם, וזהו גזירת הכתוב שבעליו עמו לא ישלם. ומאחר שהפועל היה משועבד לבעל הבית, אם כן בעל הבית אינו צריך לשלם על הרכב שנגנב.

היכן היושר והצדק

אז מגיעים הפועל ובעל הבית לדין תורה, והדין תורה הוא על סכום גדול, סכום של כמה

פארדייען, אבל הם באים למשפט ומקיימים משפטי התורה, אז הם עושין שלום, שיש כוח אלוקי במשפטי התורה, שעושים שלום זה עם זה ורוגום וכעסם תנוח, 'ס'ליגט אַ געטליכער כח אין די משפטים, אז ס'טוהט בארוהיגען די געמיטער.

כך מבאר ה'כתב סופר'.

ביאור דברי ה'כתב סופר'

הבה ונבאר כוונת הדבר, ז'ועלען מיר זעהן וואס דאס מיינט. "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל". הנה לדעת רוב הפוסקים מלבד דעת הרמב"ן, מה שאמרו חז"ל על הפסוק ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, לפנייהם ולא לפני עבד'ם, מה הם הדינים שיש לאומות העולם, משפטים שכליים, שהגויים מצווים להעמיד משפטים שכליים, שכליות'דיגע משפטים זענען די גויים מצווה אויף איינצושטעלען.

משפטי האומות

גם בזמננו במדינות העולם, יש כאלו שמעמידים משפטים שכליים, שיושבים אנשים חכמים בעלי ראש ישר, ק'לוגע מענטשען

ועדיין יש לו חובות על קניית הקאר.

מהו היושר כאן, וכי משום שהוא איש עני ועובד אצל השני, ולא היה יכול לסרב לבקשתו להשאיל לו הקאר, משום כן יפסיד עכשיו אלפים רבים. ואילו היה עשיר לא היה צריך לעבוד אצל העשיר ולהזדקק לטובותיו, אז היה העשיר השואל צריך לשלם עבור כל הרכב.

אמנם, על אף כל טענותיו של המשאיל, כך הוא הדין, שהעשיר אינו צריך לשלם.

הכוח האלוקי שיש במשפטי התורה - שעושים שלום

ומבאר הכתב סופר, שבדיני התורה לפעמים יתכן ש'על ידי המשפטים שנתת להם הם עושים מריבה זה עם זה', שעצם משפטי התורה מביאה לידי מריבה.

אך המדרש מסיים, ו'באין לידי משפט'. שאם הם מקיימים משפטי התורה - גם אם יש להם הרגש של מריבה ומחמת גודל כעסם הם אינם יכולים להשיג משפטי התורה, זיי קענען עס נישט

לא הזיק שלוש פעמים לפי שהספיקו לברוח מלפניו. אבל למעשה כבר ראו אותו רץ אחר בני אדם עשרים פעמים כדי להזיקם. אם שור זה מזיק, בעליו ישלמו רק חצי נזק.

ואילו שור שנראה כשור שקט, א' שטילער אקס' שאינו מזיק לאחרים, אם הזיק שלושה פעמים לאחר שהזיק בשווי פרוטה, כשיזיק לאחר מכן הזיק של אלפים, צריכים בעליו לשלם אפילו אלפים רבים.

והנה איזה שור יותר מסוכן, יועלכער אקס איז א' געפערליכער אקס'. זה פשוט שהשור הראשון הנו שור הרבה יותר מסוכן, כי השור הראשון כל מה שרואה הוא רודף אחריה מתוך כעס וכוח כדי להזיקו.

הסיבה שלא הזיק עד הנה הוא שמחמת גודל פראותו מתייראים כל השוורים ממנו, ער איז אזוי ווילד אז אלע אקסען האבען מורא פון איהם, וגם כל האנשים מתייראים מפניו, באופן שכל בעל חי בורח מחמת פראותו, אבל עדיין שור זה נשאר שור תם.

השור השני שמהלך בתום והשקט, אלא שלפעמים

מיט גלאטע קעפ', ומעמידים משפטי האומות.

כן הוא הסדר אצל אומות העולם, שבחורים באנשים ישרים וחכמים, בעלי ראש ישר, והם מעמידים משפטי האומות.

במשפטי התורה יש משפטים ויש חוקים

להבדיל, משפטי ישראל קבעם השי"ת בתורתו, אבל אין הם משפטים שכליים. אמנם יש הרבה משפטים שיש בהם שכליות ועמקות, אבל יש כמה וכמה יסודות במשפטי ישראל חוקים שהם למעלה משכלנו והשגתנו לגמרי. כמו הדין של 'בעליו עמו' שהוא לגמרי למעלה משכלנו, ויש עוד כמה וכמה הלכות במשפטי התורה שהם לגמרי משכלנו.

שור תם ושור מועד

לדוגמא, כשיש שור שנגח, שור פרא שבכל מקום שהלך לשם הוא נוגח ודוקר, א' ווילדער אקס ווי ער גייט שטויסט ער און שטעכט ער', אלא שעדיין לא הזיק שלשה פעמים. השור הזה נוגח ודוקר בכל מקום, אלא שעדיין

עדיין לא הזיק לפי שכולם בורחים מפניו, ויהי היום ועלה בידי השור להזיק בעל חי שלא הספיק לברוח, או חפץ שאינו יכול לברוח, אינו צריך לשלם יותר מחצי נזק.

במשפטי האומות לא פוסקים כך

אם אנו היינו נשאלים על מקרה זה, שחובת התשלום הוא כפי מידת כוח ההיזק של השור, 'או מ'דארף צאהלען לויט די ווילדקייט פון דעם אקס', איזה שור יותר מסוכן. אין שום ספק שהשור הראשון יותר מסוכן, ואילו השור השני אין פגיעתו רעה כל כך. אבל למעשה השור השני חייב נזק שלם, ואילו השור הפראי חייב רק חצי נזק.

במשפט של אומות העולם לא היו פוסקים כך. ועל זה נאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", שיש דינים מיוחדים במשפטי ישראל.

וצריכים להבין מהו באמת טעם הדבר.

הקב"ה שומע צעקת העני כשאינו מחזירים משכוננו

יש לנו לדעת שאין לנו הבנה במשפטי ה', 'די משפטי ה'

מנענע בקרנותיו, ועל ידיהם הזיק שלוש פעמים, וכשהזיק לא הזיק רק שזה פרוטה. שלפעמים נגח בקרנו בכותל נאה, ותיקון הנזק אינו שזה רק דאלער בודד, שהבעל הבית היה צריך לקנות קצת צבע כדי לחזור ולצבוע כותלו, וכל הנזק של בעל הכותל הוא בערך דאלער אחד עבור הצבע, ואינו משתמש רק עם שליש מהצבע.

למחרת, בעטה הבהמה בעיטה קטנה, ולא בעטה בעיטה חזקה, ולא היה ההיזק רק שנשבר כוס קטן ששזה חמישים סענט. ובפעם השלישית נשכה הבהמה איזה דבר, שנשכה בתפוח ולא אכלו, ועל ידי כן המזיק של שן היתה בנשיכה, ולא היה ההיזק רק עשרים וחמש סענט.

נמצא שכל שלושת הנזקים הסתכמו בשווי של דאלער אחד, והבהמה נהפכה להיות מועדת.

כשבפעם הרביעית הזיקה בהמה זו בנזק גדול ששוויו גדול, על בעל הבהמה לשלם נזק שלם. ואילו השור הראשון שהוא פרא גדול, שכל בעל חי בורח מפניו, 'ער איז אזוי ווילד אז יעדער בעל חי אנטלויפט פון איהם', ומחמת גודל פראותו

ומבאר הספורנו, שהמלווה יכול לחשוב שכאשר הוא לוקח המשכון מהלווה הצדק עמו, מאחר שהוא זה שעשה חסד עם הלווה והלווה לו מעות, והוא רוצה להיות בטוח בדבר שהלווה יפרע ההלוואה בזמנו, ולכן הוא לוקח משכון מהלווה.

אומר לו השי"ת, אכן הצדק עמך, ולמה באמת תחזיר לו משכוננו מאחר שגמלת חסד עם העני, ובסך הכל אתה רוצה להיות בטוח בפירעון ההלוואה, ולכן אתה מחזיק את משכוננו.

אמת הדבר שאי אפשר לו ללווה לבא בטענות למלווה, אך השי"ת אומר, 'זאגט דער אייבערשטער', אמנם לא עליך תלונותיו של העני שלקחת ממנו משכון, אין לו שום סיבה לבכות, ואין שום צדק בבכיו נגדך, 'ער איז נישט בארעכטיגט צו וויינען אויף דיר', שאין ללווה שום צדק לבכות כנגד המלווה על מה שלקח ממנו בגדו כמשכון ואין לו בגד ללבוש ביום, מאחר שאתה עשית עמו חסד גדול שהלווית לו מעות, והמלווה צודק שרוצה להיות בטוח בזה שתפרע ההלוואה.

אבל בכיו של הלווה להשי"ת הוא כך, 'ער וועט קלאגען אזוי

פארשטייען מיר נישט פארוואס דאס איז אזוי'. אבל דבר זה צריכים אנו לידע.

בפרשתן אנו מוצאים דין, שכשהמלווה לוקח משכון מהלווה, נאמר בפסוק (שמות כב, כה-כו), 'אם חבול תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לך'. היינו שאם מלווה לוקח מהלווה למשכון לדוגמא את בגדו. אם זה בזמן שהלווה זקוק ללבוש הבגד, צריכים להשיב לו הבגד עד ללילה כשאינו יוצא לרחוב. ובכל לילה יחזור המלווה לקחת המשכון מהלווה.

וכל כך למה, על זה נאמר, 'זאגט די תורה', 'כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לעורו במה ישכב'. ובסוף הפסוק נאמר, 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני'.

הצדק באמת עם המלווה - אך הקב"ה מבקש חסד בשלימות

ויש להבין, מהו הכוונה במה שנאמר 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני'. שנראה שהפסוק בא לתת טעם למצוה זו, וואס איז די תורה דא מוסיף, וואס וויל די תורה דא מוסיף זיין?.

שלקח ממנו המשכון לא אשמע, לפי שאין לו שום צדק בטענתו כלפי המלווה, וזהו עוולה במה שהוא צועק, אבל את צעקתו על דחקו ועניותו שמוע אשמע.

המלווה זכה ברכוש רק כדי שיעשה חסד עם העני

”דער איבערשטער זאגט פארן מלווה, די תורה רעדט צום מלווה. איך האב דיר דאך געגעבען איבעריג געלט, אז דו האסט געלט וואס דו קענסט אוועק בארגען, האב איך דיר דאך געגעבען איבעריגע געלט.”

”אויף וואס האב איך דיר געגעבען איבעריגע געלט, אַ מתנת חנם האב איך דיר געגעבען איבעריגע געלט. פארוואס, כדי דו זאלסט לייגען געלט אין באנק האב איך דיר געגעבען?! איך האב דיר געוואלט מזכה זיין מיט געלט, דו זאלסט קענען טוהן חסד מיט אנדערע.”

”אויב דער חסד מיט אנדערע ווערט נישט אינגאנצען אפגעטוהן, דו בארגסט און דו נעמסט אַ משכון, דו ביסט בארעכטיגט, דו לאזט אבער

צו דיר - ויש בדבר זה חידוש של הספורנו, אבל זהו ביאור נחמד בפסוקים, 'ס'איז זייער אַ שיינער טייטש אין די פסוקים'.

העני בוכה על מר גורלו

העני יבכה ויצעק לפני השי"ת על עצם מצבו ואסונו, על מה שהוא עני, 'ער שרייט צו מיר וועגען זיין אומגליק, אויף זיין ארעמקייט', שיבכה על גודל עניותו שנשאר ללא בגד שיוכל לצאת עמו לרחוב. שעניותו הביאה אותו לכך שהוא מוכרח ללוות מעות מהמלווה, והמלווה אינו יכול להלוות לו ממון ללא משכון.

ללוה אין שום רכוש לתת כמשכון, שאין לו כסף וזהב ושאר חפצים לתת כמשכון, ולכן הוכרח לפשוט בגדו מעליו ולתת בגדו כמשכון למלווה, והוא בוכה ומיילל לפני השי"ת על מצבו המר, שבוכה על עניותו, זויינט ער און קלאגט ער אויף זיין ביטערען מצב, קלאגט ער צום אייבערשטען.

השי"ת אומר, צעקה זו של העני אשמע. אמנם בעצם צעקתו של העני נגד המלווה על

שרציתי לזכות אותך שתוכל לעשות חסד עם הבריות.

אם אתה אינך עושה חסד עם הבריות באופן הראוי, שאתה מלווה מעות ולוקח משכון עבור זה - אפילו שהצדק עמך - אבל מחמת ההלוואה שלך ומחמת החסד שעשית אתה משאיר את השני ללא בגד במשך היום, או שהשני לא יוכל לצאת לרחוב מחמת הקור או מחמת הבושה.

ידוע תדע, שאני זה שהענקתי לך הממון כדי שתעשה חסד בממונך, אבל אם אין אתה עושה חסד בשלימות, הרי שתוספת הממון שנתתי לך עבור עשיית החסד, מעיקרא אקח ממך, ומעיקרא אתן הממון לאותם העניים שהיית צריך לרחם עליהם.

"כי חנון אני"

זהו הכוונה בפסוק ושמעתי כי חנון אני. אמנם על לקיחת המשכון מהעני לא אעניש אותך, כי אין אתה ראוי להיענש על מעשה זה, מאחר שעשית חסד עם הלוה, ורשאי אתה לקחת משכון עבור ההלוואה.

אך זכור ואל תשכח לאיזה צורך הענקתי לך תוספת הממון,

יענעם ביי טאג ארומגיין אהן אַ קוט צוליב דיין הלוואה, צוליב דיין חסד לאזטי יענעם ביי טאג ארום גיין אהן אַ קוט, אדער יענער קען נישט ארויס גיין אויפן גאס סתם ווייל ס'קאלט אדער ער שעהמט זיך".

"זאלסטו וויסען, איך האב דיר דאך געגעבען געלט אז דו זאלסט טוהן חסד מיט די געלט. אויב דיין חסד טוהסטו נישט בשלימות, איז דאס תוספת ממון וואס מ'האט דיר געגעבען אז דו זאלסט טוהן חסד, וועל איך מעיקרא פון דיר אוועק נעמען. און איך וועל עס מעיקרא אוועקגעבען פאר די ארימעלייט וואס דו דארפטט אויף זיי מרחם זיין".

הכוונה בפסוק ושמעתי כי חנון אני כך הוא, השי"ת אומר למלווה, התורה מדברת אל המלווה: נתתי לך ממון יותר מכפי צרכך, מאחר שיש לך ממון להלוות, סימן הדבר שיש לך ממון יותר מכפי צרכך.

בשביל מה נתתי לך ממון יותר מצרכך, הלא זהו מתנת חינום. למה נתתי לך יותר מכדי צרכך, האם רק כדי להפקיד ממוןך בבאנק?!, אין הדבר כך, אלא

מבואר בספרים, שיש חשבונות במה שהשי"ת נותן רכוש לשני, יש בדבר חשבונות שמימיים, שפרנסת העני תעבור דרך העשיר. מעניקים רכוש לעשיר כדי שהעשיר יעשה חסד עם העני להלוות לו ממון או לתת לו צדקה ושאר האופנים של חסד. ולכן פרנסת העני עוברת דרך העשיר.

אך בסוף צריך הממון להגיע אל העני ולא אל העשיר, אלא שהעשיר זכה מחמת איזה טעם שזכה שהממון עוברת דרכו.

לזה מבאר הספורנו, שאם העושר אינו משיג ענין זה כראוי ואינו עושה חסד בשלימות, אזי הממון יעבור מיד אל העני מבלי שתעבור דרך העשיר, ולא יעבור ממון זה כלל דרך העשיר.

רכוש ועשירות הם חשבונות שמים **רכוש** ועשירות ענינם על פי חשבונות שמימיים, דער ענין פון פארמעגען און רכוש דאס איז געטליכע חשבונות, ואינה תלויה כלל בכשרונות שיש לאדם או עד כמה הוא זריז במלאכתו. רק יש בדבר חשבונות שמימיים, חשבונות של הרבנו של עולם, ס'איז דא געטליכע חשבונות,

רק כדי שתוכל להלוות, כי חנון אני, ואני חפץ שתעסוק בחסד. אבל אם אין אתה עושה החסד בשלימות בממון זה, בשביל מה נתתי לך הממון. אקח ממך הממון ואתנם לאותם העניים שרציתי שתעשה עמהם חסד.

פרנסת העני עוברת דרך העשיר

"ס'שטויט דאך אזוי. אז די חשבונות וואס דער אייבערשטער גיט פאר דעם מענטש פארמעגען, ס'איז דאך אויסגערעכענט מן השמים געטליכע חשבונות אז דעם ארעמאנ'ס פרנסה זאל דורכגיין דורך דעם עושר."

"מ'גיט דעם עושר, אז דער עושר זאל טוהן חסד מיט דעם ארעמאן, צו בארגען אדער צדקה געבען, צו אנדערע אופנים פון חסדים. און דורך דעם עושר זאל גיין די פרנסה פון דעם ארעמאן."

"דער ענדע פון דעם אדרעס איז דער ארעמאן, נישט דער עושר. נאר דער עושר מאיזה טעם האט ער זוכה געווען אז ס'זאל גיין דורך איהם."

הפסקת הצינורות אינה יכולה להיות על פי דינים שכליים, 'מיט שכליות' דיגע דינים וועט דאס נישט קענען גיין. לצורך זה יש דרכי אלוקים המוליכים את ממונו של העשיר לעניים.

יש דרכי ה', צינורות של השי"ת שדרכם מפסיקים צינורות העושר, 'ס'איז דא געטליכע וועגען וואס פיהרען אוועק דאס געלט פון דעם עושר צו די ארימעלייט. דאס איז דרכי ה', געטליכע צנורות זענען דא אויף דעם וואס פיהרען אוועק די השפעות פון דעם עושר.

מה הם דרכי ה', 'וואס זענען די געטליכע צינורות', על זה נאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", שלעושר יקרה מקרה שיהיה לו דין תורה עם השני, ולפי משפטי התורה, על פי משפטי ה' יפסיד ממון. ועל ידי כמה וכמה צינורות תעבור הממון למי שגזר עליו שהממון יגיע לידו.

רק על ידי משפטי התורה הרכוש עובר מיד ליד

כל זה נעשה רק ביד ה', שיש בזה חשבונות שמים, 'געטליכע חשבונות', שעל ידם נעשים פעולות אלו, והם עוברים על ידי

חשבונות פונ'ם אייבערשטען, כמה רכוש יהיה לכל אחד וכיצד יקבל כל אחד את השפעתו.

על פי השגחת ה', על פי הקצבה שקצב השי"ת לכל אחד, השי"ת מעניק לכל אחד כשרונות וזריזות ידיו במלאכתו באיזה אופן ירוויח האדם רכוש. אבל תחילת הכל הוא השגחת ה', 'ס'יהיבט זיך אהן מיט השגחת ה". וכן אמרו בזה"ק (ח"ב קסא:) 'אסתכל באורייתא וברא עלמא'.

דרכי הבורא בהעברת ממון העשיר לעני

השי"ת קצב שממונו של המלווה צריך להמעית ולעבור ללוה. אם בזמן זה המלווה אינו מחזיר ללוה משכונו ביום, נמצא שאינו מקיים החסד של ההלוואה עם העני בשלימות.

הספורנו מבאר שמחמת כן נגזר על העשיר שיפסקו הצינורות שמוליכים למלווה העשירות ותוספת הממון, כי באמת הוא השליח לגמול חסד עם העניים, וכעת עומדים להפסיק הצינורות, 'דאס דארף אפגעשניטען ווערען'.

העולם על ידי דיינים גויים, הדינים שלהם נפסקים על פי שכל.

ונבאר, הנה השגחת הבורא נוהג גם באומות העולם, אלא שיש הבדל בין ישראל לאומות העולם. ההשפעה שמושפעת על בני ישראל נשפע על ידי השי"ת בעצמו ולא על ידי השרים. ההנהגה עם בני ישראל הנו על ידי יד ה'. מה שאין כן בהנהגה עם אומות העולם שהיא על ידי השרים.

אמנם גם הנהגת השרים הריהו בהשגחת השי"ת, אבל ההנהגה הישירה איננה ביד ה' אלא על ידי השרים.

בני ישראל מונהגים על ידי הקב"ה לבד

בני ישראל הם יותר קדושים וקרובים ביותר להשי"ת, לכן הנהגתם הוא ביד ה', וואס זיי זענען הייליגער און נענטער צום רבונו של עולם, ווערען זיי געפיהרט דירעקט דורך דער יד ה'.

כמה שהדבר יותר מרוחק מכביכול, וכביכול לא ניחא לו כל כך כביכול שיתעסק בזה, הרי זה נמסר בידי השרים, ונמסר בידי הטבע.

הצינורות של משפטי התורה. זהו מה שנאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

"דער גאנצער ענין פון פארמעגען פון אַ איד, מיינס און דיינס. יא האבען און נישט האבען. עשירות ועניות. איז אלעס הימלישע געטליכע חשבונות. און דאס ווערט אהין געפיהרט און צוריק געפיהרט. געפיהרט פון מענטש צו מענטש. אלעס מיט יד ה' ווערט עס געפיהרט. די צינורות וואס דער יד ה' פיהרט, דאס איז דער "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

כל הענין הרכוש שיש לאדם, שלי ושלך. לזה יש ממון ולשני אין. עשירות ועניות. הכל נפעל על ידי חשבונות שמים. זה עובר מכאן לשם, מאדם לאדם. הכל מתנהל על ידי יד ה'. ועל הצינורות האלו שהנהגתם על ידי יד ה', על זה נאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

ההבדל בדרכי העברת ממון בין ישראל לאומות העולם

כל זה שייך רק בדיני ישראל. אבל כשעוסקים בדיני אומות

אחד, שכל ושכל, ואינו חפץ ללכת לדון בדין תורה.

מה שהולכים לערכאות כי זה מתיישב על הדעת

מה שאינו רוצה ללכת לדון בדין תורה, אין זה משום שהוא כופר חלילה, אלא משום שליבו אינו מניח לו שדיני התורה יהיו מקובלים עליו, לפי שליבו נמשך אחר שכלו, ובשכלו יש לו מהלך שכלי, והוא רואה שהשופט הגוי יש לו ראש טוב ופוסק לפי שכלו, ודבריו מקובלים על שכלו.

גם אם יפסיד במשפט זהו דבר שמקובל עליו, לפי שזהו מהלך אחד, שכל ושכל, יס'פארעט זיך מיט זיין שכל'. אבל דיני התורה מעיקרא אינם מקובלים בעיניו אפילו אם יצא זכאי בדין, עדיין דין התורה לא מקובל בעיניו.

האדם מרגיש, שאם העשיר היה שואל הרכב מחבירו העשיר והיה נגנב, היה עליו לשלם הגניבה, ולמה כששאל מהפועל אינו צריך לשלם.

הלה חושב בעצמו, שאם אחד היה עושה לו דבר כזה, שהיה שואל ממנו חפץ יקר, והחפץ היה נאבד ממנו או שהיה נגנב

בני ישראל זוכים להיות מושגחים בהשגחה פרטית ביד ה' בעצמו, באופן שהדרכים והצינורות שהשי"ת מנהיג ההשגחה על קנין רכושם של בני ישראל היא דרך משפטי התורה, כמו שנאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

ואילו הרכוש והממון של אומות העולם נמסרה בידי השרים, והשרים המה השופטים בארץ, שהוא מיוסד על השכל האנושי, דאס גייט מיט'ן מענטשליכער שכל'.

ביאור שע"י המשפטים עושים מריבה זע"ז

הכתב סופר מבאר כך, 'זאגט דער כתב סופר אזוי', שזהו כוונת המדרש, שעל ידי המשפטים שנתת להם הם עושים מריבה זה עם זה. שכן להבדיל כשאומות העולם הולכים לבית המשפט, 'אז אָ גוי גייט אין קארט', או להבדיל יהודי שאינו מאמין באמת בה' ובתורתו והולך לבית המשפט, הרי שהמשפט של השופט מוצא חן בעיניו, שכן השופט הוא בעל שכל, וגם הנידון בפניו הוא בעל שכל, וזהו מהלך

וכש'אדם רוצה לעשות איזה מעשה, כמו להרים איזה חפץ, האם יש אז ריב ומחלוקת בין שני ידיו איזה יד תרים החפץ. לא מצאנו ששני ידיו יעשו מלחמה זה עם זה מי ירים החפץ.

כמו כן, כשהאדם רוצה לראות איזה דבר, ויש לו שני עינים לראות, לא שמענו שיהיה מלחמה אצלו איזה עין תראה מחזה זה. ואפילו שדי בעין אחת לראות המחזה, אין שום מלחמה בין שני העינים מי יטרח להסתכל.

כן הדבר גם בשני אוזני האדם ובשיניו, כי גוף האדם חד הוא, וכשנדקק באצבעו הוא מרגיש הכאב בכל גופו. גם כשנדקק ברגלו הוא מרגיש הכאב בכל גופו. ולכאורה הרי דקרו רק חלק קטן מהגוף, ולמה צריך כל הגוף להרגיש הכאב, אבל אין הדבר כך, שכן כל הגוף חד הוא.

רצון השי"ת שמשפטי התורה יתאחדו עם בני ישראל

כמו כן משפטי התורה הם אמת ומשפט, וזהו רצון השי"ת. וכמו שקוב"ה ואורייתא חד הם, הרי שגם הנפש מישראל הוא גם כן חד, שהנפש מישראל הוא חלק מקוב"ה ואורייתא.

ממנו, האם היה מניח לו, הלא היה רודף אחריו ולוקח אותו לקארט עם לויער'ס.

לכן חושב העשיר, שאף שהוא עומד לצאת זכאי בדין תורה, שבדין תורה יצא הדין שאינו צריך לשלם לפועל עבור הקאר, אין הדבר מקובל בעיניו. לכן על ידי המשפטים הם באים לידי מריבה, שרצים לקארט.

הנח האלקי שיש במשפט ע"פ דין תורה

אך מבואר בדברי המדרש, 'ובאין לידי משפט והם עושין שלום'. והכוונה הוא שכשבני ישראל מקבלים המשפט עליהם, אפילו שהדבר אינו מקובל עליהם ואינם משיגים הדברים עדיין הם הולכים לפי דין תורה, יש במשפט כוח אלוקי, 'ליגט אין דעם אַ געטליכער כוח', שעושים שלום ביניהם.

נפש מישראל היא חד עם קוב"ה ומשפטי התורה

והביאור בזה הוא, הנה קוב"ה ואורייתא וישראל חד (זהר אחרי עג.) (כאן חסר קצת)...

ונבאר, גופו של אדם מורכב מרמ"ח איברים.

התורה, 'די גוי'שע השגות, די וועלטליכע השגות וואס האבען זיך אריינגעכאפט, די וועלטליכע מהלך המחשבה, וואס ס'איז ביי אונז אויסגעוועבט דער השקפת התורה, שאין לנו חיות בהשקפת התורה. זה גורם שתהיה מחיצה בין משפטי התורה ללבנו, דאס מאכט אַ מחיצה צווישען די משפטי התורה מיט אונזער געמיט אין אונזער הארץ'.

ההשחתה והחטאים והרע ומהלך הגויים שאנו חיים בתוכם ומשוקעים בתוכם, זה גורם שהם עושים מריבה זה עם זה על ידי משפטי התורה.

כשמתגברים על הגוי שבקרבו עושים שלום

אך כשהאדם מתגבר על הגוי אשר בקרבו, אז דער מענטש קען זיך מתגבר זיין אויף דעם גוי וואס ס'איז דא אין איהם, ואינו הולך אחרי עצת הגוי שבקרבו, אלא שהולך אחרי היהודי שבו ועושה משפט ומקבל משפטי התורה. על ידי כן הם עושין שלום, שאין צריכים לכך

לפי שעל משפטי ה' נאמר 'אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית', ומשפטי ה' זהו האמת ואינו דבר שכלי, אלא שהיא האמת בפנימיות הבריאה. וממילא רק משפטי התורה מקובלים על הנפש מישראל ולא דבר אחר, לפי שקוב"ה ואורייתא וישראל חד, ויש אחדות גמור בין קוב"ה ואורייתא וישראל, וממילא משפטי ה' מקובלים על כל נפש מישראל בתשוקה הגדולה ביותר ובפשטות הגדולה ביותר.

הרצים לערכאות הם הגוי אשר בקרבו

אותם שרצים למשפט הגויים, וכלשון המדרש שעל ידי משפטים הם באים לידי מריבה, זה שייך רק אצל הגוי אשר בקרבו, הטיט והרפש שנמצא על הנפש מישראל, דאס איז דער גוי וואס איז אין אונז אריין, די בלאטע וואס האט זיך געלייגט אויפ'ן נפש ישראל'.

על ידי השגות הגויים שיש בעולם שנתפסו בתוך בני ישראל, על ידי מה שנכנס בקרבו מהלך המחשבה של אנשי העולם, ועל ידי שנחלש בקרבו השקפת

חוקיו ומשפטיו לישראל, ומקבלים עליהם הנהגת השי"ת בשלימות, לא על ידי שלוחים ולא על ידי שופטים ולא על ידי מחיצות, כי אם על ידי הנהגת השי"ת בעצמו כביכול - אז יש מקום לקבלת התורה.

אבל אם הנהגת ה' אינה מקובלת על בני ישראל, וכביכול אנו עומדים בדרכו ומפריעים בהנהגת הבריאה, ואנו גורמים שהנהגת הבריאה תהיה על ידי שלוחים, על ידי כל מיני שופטים, שהנהגתם על פי שכליות ועל פי דעת, ולא על פי התורה, ומשפטי ה' נטמנים בתוך המשפטים שפוסקים השופטים, אזי אין מקום לקבלת התורה.

ע"י משפטי התורה יהיה "והסר ממנו יגון ואנחה"

לזה תיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה שנבקש בשמונה עשרה 'השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה', מתי יהיה 'והסר ממנו יגון ואנחה', כשיהיה 'השיבה שופטינו כבראשונה', כשפסק הדין תהיה על ידי הסנהדרין, ויהיה 'וצדקנו בצדק ובמשפט', שהשי"ת בעצמו ישפוט

שהשי"ת יעשה ניסים ומופתים כדי שיהיה שלום ביניהם, כי הנפש בעצמו מקבל את משפטי התורה עם כל השלימות שיש בדבר.

קבלת התורה רק ע"י קבלת הנהגת ה' בבריאה

במדרש אמרו שהתורה דומה למטרונה שהיתה מהלכת, הזיין מכאן והזיין מכאן והיא באמצע. כך התורה דינין מלפניה ודינין מאחריה והיא באמצע. שלפני עשרת הדברות נאמר 'ושפטו את העם בכל עת', ולאחר עשרת הדברות נאמר 'ואלה המשפטים', שהתורה באמצע ודינין מלפניה ודינין מאחריה.

הכוונה בדברי המדרש הוא, שבשעה שכלל ישראל

מקבלים עליהם משפטי התורה, ועל ידי כן הם נותנים להשי"ת להנהיג את התורה בשלימות כפי רצון הבורא, זיי לאזען פירען דעם רבונו של עולם די בריאה בשלימות ווי דער רצון ה' איז, שבני ישראל אינם עומדים בדרכו על ידי מה שמקבלים על עצמם משפטי התורה, שמקבלים על עצמם את הימגיד דבריו ליעקב

השי"ת, והכל נפעל באמת
ובמשפט.

זהו הענין של 'וצדקנו באמת
ובמשפט', ועל ידי כן יהיה
'זהסר ממנו יגון ואנחה'.

פעולות למען החזקת התורה בישיבה

כעת נבאר ענין אחד מה שנוגע
למצבה הכספי של
הישיבה.

הנה המצב הכספי של הישיבה
דחוקה מאוד, 'דער מצב פון
די געלט אין די ישיבה איז שטארק
אנגעשטרענגט'. הסיבה לזה הוא
מחמת המצב הכללי הקשה
השורר עכשיו בעולם, 'דער
אנגעשטרענגטקייט אין די וועלט
אין אַ אפציעלען זין'.

הלא גם בזמנים רגילים צריכים
לעמול הרבה להחזיק את
הישיבה, וכל שכן עכשיו
שהקשיים הם למעלה מראש, 'די
מיטשענישט איז למעלה מראש'.

יעקב אבינו פירש מצוקתו בפיו

יעקב אבינו אמר (בראשית לא, מ),
'הייתי ביום אכלני חורב

אותנו על ידי הנביאים והסנהדרין
במשפטי התורה, כשיהיו מקובלים
עלינו האמת לאמתו, אזי יהיה
'זהסר ממנו יגון ואנחה'.

אך כשהולכים לקארט'ס,
ומשלמים ממון
ללויער'ס, אזי כשהשופט פוסק
כנגד צד אחד הולך צד זה לשופט
אחר, זהו יגון ואנחה, וחיים את
השנים מתוך יגון ואנחה, שרצים
מקארט לקארט, וכשמסיימים
משפט אחד מתחילים משפט שני.

מתי יתקיים 'זהסר ממנו יגון
ואנחה', כשיהיה מקובל
על האדם משפטי התורה. ואיך
יתקבל על האדם משפטי התורה,
לפי שקוב"ה ואורייתא וישראל חד
אינון. ומאחר שחד הוא, ממילא
יהיה מקובל על האדם משפטי
התורה.

נשמת האדם משתוקק לקיים משפטי ה'

לכך משתוקק נשמת האדם -
לקיים משפטי ה', לפי
שהאדם מרגיש שעל ידי משפטי ה'
יהיה הנהגת הבריאה כרצון ה',
שכל פרוטה ופרוטה וכל פרט ופרט
הוא על מקומו, שכל פרוטה
מתגלגלת למי שנגזר עליו על ידי

ענין זה נוגע גם בזמנים טובים, בזמנים רגילים, אבל כשבאים זמנים קשים, אזי החורב של יום וקרח של לילה - העמל והיגיעה מה שעמלים ונשרפים בימים, והקרח שיש בלילה, איננה מספיק כדי להעמיד כל צורכי הישיבה, כדי שלבחור יהיה כל הצטרכויותיו, שיהיה לו כל מיני נוחיות ששייך.

למה זכה יהושע להנהיג את ישראל

'חז"ל זאגען אונז, חז"ל גילו לנו איך זכה יהושע תלמידו של משה רבינו לקבל השררה על כלל ישראל. ולא דווקא כי היה הלמדן הגדול ביותר. ואפילו שהיה הלמדן הגדול ביותר אין לנו השגה בדבר.

בחז"ל מבואר שלא מחמת סיבה זו זכה לקבל השררה

ממשה רבינו. גם לא אמרו שהסיבה היתה שהיה הירא שמים הגדול ביותר. הטעם שזכה לזה אמרו במדרש (במדבר רבה כא, יד), על יהושע, הפסוק (משלי כו, יח), יוצר תאנה יאכל פריה, שמי ששומר על עץ התאנים הוא זה שיאכל את פריה.

וקרח בלילה. כשיעקב היה רועה צאן לבן, פירש הקושי בפיו מה שעבר עליו עד כמה היה קשה עליו הדבר בכל השנים. ואמר שביום כשהיה רועה צאן לבן היה נשרף בחמה ובלילה היה מתקרר, 'איך האב געברענט אויף די זוהן ביי טאג, און געפרוירען ביי נאכט'.

היגיעה בהחזקת תורה

גם כל מי שלומד בישיבה, אילו היה יודע עד כמה צריכים הנהלת הישיבה לטרוח ולהתייגע על כל פרוטה שיש בישיבה, בכל פרוטה שנהנים ממנה בישיבה, אם זה באכילה או בשינה או בלעקטער שיש בישיבה, או מה שמחממים הישיבה בחורף ומצננים הישיבה בימות הקיץ, ועוד כל מיני הנאות הבאות לכל אחד ואחד מבני הישיבה.

אילו היה בחור יודע ומשיג כמה חורב של יום וקרח של לילה יש בכל הנאה שהוא נהנה בישיבה, וזהו פשוטו כמשמעו בלי שום גזומה. חורב של יום וקרח של לילה מונח בדאלארען שנכנסים לישיבה. והתכלית של הדאלארען הם להנאות כל בני הישיבה.

תאנתו, כאן הוא המקום שהוא עוסק בתורה, כאן הוא המקום שצמח וגדל, זהו התאנה. וכשיהיה נוצר תאנה, שבחור ישמור על התאנה, יזכה שייאכל פריה, שיזכה בפירותיה.

אין לנו השגה איך יזכה בפירותיה, אבל כך גילו לנו חז"ל, שינוצר תאנה יאכל פריה.

כשמחשיבים תורה מראים חשיבות ומסירות

יש חלק אחד שאנו מבינים באופן הפשוט, בשעה שהאדם מראה מסירות למקום שהוא לומד שם, זה מראה שהוא מחשיב את תלמודו, כי לפי שהוא מחשיב את תלמודו, הוא מבין שצריך להראות הרגש ומסירות למקום לימודו, ועל ידי כן הוא מראה איך שמחשיב תלמודו. שכן מי שמחשיב תלמודו, על כורחו שיהיה מסור למקום שלומד שם.

למה הדבר דומה, לאחד שמראה פנים יפות לכל אחד ומסייע לכל אחד ואחד. גם לאביו ואמו הוא מראה פנים יפות כמו שהוא מראה לכל אחד ולא יותר. בהנהגה זו הוא מראה שאמנם הוא

יהושע היה מסדר ספסלי בית המדרש

הכוונה בזה אמרו חז"ל על יהושע, שבכל יום בשחרית לפני שהגיעו התלמידים לבית המדרש ללמוד, היה משכים ומעריב בבית הוועד, והיה מסדר הספסלים ופורס המחצלאות, כדי שכאשר יבואו התלמידים ללמוד יהיה הכל באופן מסודר, כן היה נוהג בתמידות.

ואמרו עליו חז"ל הפסוק 'נוצר תאנה יאכל פריה', שזהו מידה של השי"ת. ולא נאריך בטעם הדבר, ואפשר שגם אין לנו השגה בטעם הדבר, אבל כך גילו לנו חז"ל.

נוצר תאנה יאכל פריה

חכמינו ז"ל גילו לנו, שכדי שיזכה האדם לסברת התורה, כדי שיזכה האדם לגדלות, לזה זוכים על ידי 'נוצר תאנה יאכל פריה'. שפירות התאנה תינתן למי שנוצר התאנה. מי שמוסר עצמו לשמור על התאנה, נמסרים לו פירותיה.

בחור שלומד בישיבה, הישיבה שהוא לומד בה זהו

שמשדלל בשמירת התאנה, הרי שמן השמים יזכה ש'יאכל פריה'.

ענין זה נוגע ביותר בתקופה של חודש אדר ובתקופה של ימי

הפורים, כשבני אדם הם יותר במצב של נדיבות, ומוטל התפקיד על כל אחד ואחד מבני הישיבה להשתתף בנטירה ושמירת התאנה.

זה ברור שהשי"ת יש לו שחר

עבור כל אחד ואחד, ובזכות זה נזכה לפירות ופירי פירות, ואצל כל אחד יהיה 'יאכל פריה' לפי המידה שישתתף בנטירת התאנה.

לכן שומה על תלמידי הישיבה שיתאגדו ויחשבו מחשבות

כיצד יוכל כל אחד ואחד להשתתף בנטירת התאנה, בזמן זה שהתאנה שלנו זקוקה לשמירה מעליא. וכשאנו ניתן חלקנו, בזכות זה נזכה לאכול מפריה.

אדם טוב לכל אחד, 'ער איז אַ פריינדליכער גוטער מענטש', אבל אין הוא מכיר ומשיג מהו אב ואם, ואינו מחשיב האב והאם מה שהם בעבורו.

הלא אילו היה מחשיב אביו ואמו, הרי שמלבד מה שהיה מראה פנים יפות לכל אחד ומסייע לכל אחד ואחד, הרי שהיה מוסיף לאביו ואמו אהבה ופנים יפות יותר ויותר.

ואם ישאל איך אפשר להוסיף על אהבתו. הרי מי שאינו יודע כיצד להוסיף על אהבתו לאביו ואמו, סימן הדבר שאין לו הרגש עד כמה פועלים אביו ואמו בעבורו.

בזמן זה התאנה - מקום לימודו של בחור צריכה לתוספת שמירה - כדי להחזיק התאנה צריכים לתוספת שמירה, זהו תקופה של 'נוצר תאנה', וכל מי

זְכוּת וְזָכָה אֶת הַרְבִּים, וְכוּת הַרְבִּים תֵּלֹוּ בּוֹ

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 1-718-854-2290.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו